

ZNAMY ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

TELESNÝ A ZDRAVOTNÝ STAV

Aspekty telesného vývinu posudzuje lekár – pediater. V tomto veku dochádza k premene postavy („prvá premena telesnej stavby“): stráca sa detská tuková vrstva na úkor svalov, menia sa telesné proporcie: postava sa pretiahne, predĺžia sa končatiny, zužuje sa trup, zmenší sa veľkosť hlavy v pomere k telu.

Zjednodušená metóda na zistenie telesnej stránky školskej zrelosti je tzv. „filipínska miera“, podľa ktorej je dieťa zrelé, ak si dokáže chytiť pravou rukou ľavé ucho.

PSYCHICKÁ ZRELOSŤ

Z hľadiska psychickej zrelosti dieťaťa je významná podnetnosť jeho výchovného prostredia, pričom je veľmi dôležité odhadnúť jej mieru. Nie je vhodná nedostatočná, ale ani príliš vysoká miera podnetnosti (tzv. prestimulovanosť dieťaťa). Dieťa by malo mať v tomto období k dispozícii nielen hračky, ale aj kresliace potreby, plastelínu, skladačky, knižky atď. Dieťa potrebuje cítiť bezpečie v rodine.

Z hľadiska psychickej zrelosti ide o zrelosť v týchto oblastiach:

Vnímanie

- dieťa je schopné z vnímaného celku vyčleniť časti a opäť z nich zložiť celok
- pozná farby a vie ich pomenovať
- pozná tvary a vie ich pomenovať
- úroveň sluchovej analýzy slov – dieťa vie rozoznávať prvú a poslednú hlásku v slove, vie menovať slová, ktoré sa začínajú na rovnakú hlásku

Grafomotorika

- kresba už vernejšie odráža skutočnosť
- dieťa je schopné obkresliť jednoduchú predlohu
- vie nakresliť postavu so všetkými základnými znakmi
- úchop ceruzky je správny
- pri kreslení preferuje jednu ruku
- vie kresliť tak, že línie sú pevné a neroztrasené
- vie vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary

Rozumové poznávanie

- deti sa začínajú opierať o analytické myslenie
- lepšie postihujú podobnosti a rozdiely
- začínajú chápať vzťahy a súvislosti, príčinu a dôsledok
- vedia svoje meno a priezvisko, adresu
- ovládajú detské riekanky a piesne
- úroveň matematických predstáv (rozoznávanie množstva, veľkosti, poradia, počítavanie predmetov do "päť")

- vedia sa orientovať v priestore, vedia kde je "vpredu", "vzadu", "hore", "dole", "vpravo", "vľavo"

Vývin reči

- školsky zrelé dieťa vie vo vetách a v jednoduchých súvetiach vypovedať svoje zážitky
- vie správne vyslovovať všetky hlásky (artikulačná neobratnosť by mala byť korigovaná ešte pred vstupom do školy)
- vie vysloviť krátke slovo samostatne po hláskach
- vie vyrozprávať obsah krátkej rozprávky a rozumieť jej obsahu
- vie sa naučiť naspamäť detskú pesničku alebo básničku

Pracovná vyspelosť

- dieťa vie odlíšiť hru od povinnosti
- zadanú úlohu sa snaží splniť a dokončiť, nezačína neustále niečo nové, neodbieha
- má primerané psychomotorické tempo
- vie sa samostatne obliecť a obuť
- vie si pozapínať gombíky a zaviazať šnúrky
- vie sa samostatne najesť a obslúžiť na WC

Pozornosť

- dieťa sa dokáže sústrediť na činnosť 15-20 minút

EMOCIONÁLNA A SOCIÁLNA ZRELOSŤ

- dieťa sa dokáže odlúčiť od matky, podriaďiť sa autorite
- na nové prostredie a osoby si zvyká bez väčších problémov (neplače, neskrýva sa za rodičov, neuteká)
- väčšinou sa hráva spoločne s deťmi, nestráni sa ich spoločnosti, nie je medzi deťmi bojzlivé a plačlivé
- nie je agresívne, spory s deťmi dokáže riešiť väčšinou bez bitky, hádky, vzdorovitosti

ZRELÉ DIEŤA

- je obľúbené, nemá agresívne či trpitel'ské postoje, keď sa stretáva s ťažkosťami, ostatné deti ho prijímajú
- má schopnosť podeliť sa s ostatnými
- je ochotné doma pomáhať a plniť jednoduché úlohy
- je spokojné, ak sa hrá v malej skupine kamarátov
- vie sa postarať o svoje osobné potreby, vie si umyť a utrieť ruky
- ak mu ponúknete novú činnosť, je ochotné sa pridať
- ak dostane pokyny, je ochotné ich akceptovať

KEDY JE DIEŤA PRE ŠKOLU NEZRELE?

Všeobecne príčiny školskej nezrelosti môžeme rozdeliť do týchto kategórii:

- nedostatky v somatickom vývine a v zdravotnom stave
- nerovnomerný vývin, oslabenie dielčích schopností a funkcií
- nezrelosť v citovej a sociálnej oblasti
- nedostatky vo výchovnom prostredí a pôsobení na dieťa

Konkrétne sa za nezrelé považuje napríklad dieťa, ktoré:

- je veľmi živé, hravé a nevydrží dlhšie pri jednej činnosti,
- nerado kreslí, nedrží dobre ceruzku,
- má ťažkosti s výslovnosťou, má málo vyvinutú reč,
- je nadmerne bojazlivé, odmieta kontakt s druhými a v cudzom prostredí plače

Kedy uvažovať o vyšetrení školskej pripravenosti ?

Vtedy, keď dieťa:

- je veľmi živé, hravé, nevydrží dlhšie pri jednej činnosti, dá sa ľahko odpútať vonkajšími podnetmi;
- nerado kreslí, nedrží správne ceruzku, nie je dost' zručné;
- má ťažkosti s výslovnosťou, málo rozvinutú reč, ak je bojazlivé, odmieta kontakt s druhými a v cudzom prostredí reaguje plačom;
- je síce rozumovo zrelé a celkovo vyspelé, ale v rodinnom prostredí sa odohrávajú veľké zmeny (napr. rodičia sa rozvádajú), alebo akútne neistoty;
- trpí na opakované a časté choroby (napr. opakované zápal horných dýchacích ciest, záchvatové ochorenia a pod.);
- nie je samostatné v sebaobsluže;
- nechodilo (alebo veľmi málo chodilo) do materskej školy a hrozí, že si bude ťažko zvykať na systém povinností, na kolektív detí a na požiadavky učiteľa.